

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:930

av **Lars Mejern Larsson m.fl. (S)**

Forskning för framtiden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samverkan och innovationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av en jämnare fördelning av forskningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett jämställdhetsarbete för fler kvinnliga forskare samt en översyn för en mer rättvis tilldelning av forskningsanslag med hänsyn till kön och ålder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en stark arbetslivsforskning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringens mål är att nå lägst arbetslöshet i EU år 2020 med övertygelsen om att Sverige ska konkurrera med kunskap och inte låga löner. Ett bra mål vilket också kräver satsningar på utbildning och forskning. Det är genom forskning som grunden läggs för både nuvarande och framtiden företags utveckling.

Sverige ska vara en ledande kunskaps- och forskningsnation. Vi ska delta i den främsta internationella kunskapsutvecklingen och främja ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv. Investeringar i utbildning, forskning och innovation rustar Sverige för morgondagens utmaningar. Investeringar i forskning och utveckling är grunden för att svenska företag ska växa och förbättras. Men Sverige har tappat i internationell konkurrenskraft. Därför krävs långsiktighet och samverkan över de partipolitiska gränserna om forskningen ska ges stabila förutsättningar att leverera goda resultat. Forskningen i Sverige ska både erbjuda framstående grundforskning och framtidsinriktad tillämpad forskning. Om svenska företag ska kunna konkurrera med kunskap krävs även att forskning kan omvandlas i praktiska idéer och handlingar. Därför är det bra när forskning sker i nära samverkan mellan näringsliv och akademi. Forskningen ska vara en drivmotor både i samhället och i näringslivet. Därför är det oerhört viktigt med samverkan mellan akademi, näringsliv och samhällets institutioner. Nyare universitet som Karlstads har varit duktiga på detta och lärosätena har blivit en regional drivkraft i hela regionen. Samverkan bör vara ett krav för universitet och högskolor då fler forskningsresultat behöver bli nya innovationer och komma samhället till nytta.

Jämnare fördelning av forskningsresurser inom akademien

Högre utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den forskning som bedrivs på lärosäten måste komma studenterna till del genom att deras utbildning är ordentligt vetenskapligt och erfarenhetsmässigt förankrad. Med tanke på detta behöver de statliga forskningsmedlen fördelas annorlunda. Vi vet idag att de yngre universiteten och högskolorna missgynnas i fördelningen av forskningsmedel och det är inte bra för kvaliteten. Med investeringar i forskning vet vi att vi på ett ännu bättre sätt främjar kunskapsutveckling, skapar ett innovativt näringsliv och möter våra stora samhällsutmaningar, något som måste komma hela landet till godo.

Utbildning är också viktigt för att bryta traditionella könsmonster. Just vid vuxnas lärande kan det vara oerhört viktigt. Omkring 60 % av studenterna är kvinnor, en siffra som varit relativt konstant under många år. Trots detta är fortfarande 75 % av professorerna män. Regeringen har vidtagit åtgärder kring detta och det är viktigt att arbetet följs upp och kompletteras med nya insatser för att rätta till denna

snedfördelning. Allt handlar inte om nya pengar utan förändringar behöver ske genom att arbeta mer med attityder, beteenden och normer. På samma sätt behövs det en översyn kring fördelningen av forskningsanslag. På flera områden är det påtagligt att män i större utsträckning än kvinnor får sina projektansökningar beviljade. Ofta är det äldre män som är de stora vinnarna. Det är tydligt att ett jämställdhetsarbete behöver ske inom hela forskningsvärlden.

Statens resurser är inte oändliga, därför är det viktigt att alla pengarna används på ett ansvarsfullt sätt. Inom universitetsvärlden finns det dock ett problem i att flera, framför allt de större universiteten idag har oerhört stora myndighetskapital. När resursfördelningen inte sker på ett rättvist sätt innebär det att flera stora universitet får in så mycket statliga bidrag till forskning och utbildning att pengarna inte hinner användas utan läggs på hög. För exempelvis Göteborgs universitet handlade det 2015 om över 1,1 miljarder i outnyttjat myndighetskapital. Siffran är ungefär densamma i flera andra stora universitet. Det kan inte vara meningen att pengar som är menade till utbildning och forskning inte används. Här bör regeringen se över reglerna för att få till en optimal fördelning av forskningsmedel samt att se till att universitet som har stora myndighetskapital arbetar av det innan tilldelningen av ytterligare bidrag.

Arbetslivsforskning

Under den tidigare regeringen tvingades viktig arbetslivsforskning att avslutas. Världsunika Arbetslivsinstitutet, Sveriges nationella forskningsinstitut och kunskapscentrum för arbetslivsfrågor lades ner. Nedskärningarna inom ämnet arbetsvetenskap har lett till att en tredjedel av det vetenskapliga arbetet lagts ner. Istället präglas arbetslivsdebatten idag av ofta partiska utredningar från näringsliv och fackliga organisationer.

Arbetslivet har länge varit och är fortfarande en viktig del i våra liv. En heltidsarbetande person tillbringar en tredjedel av sin vakna tid på jobbet. Det innebär att det ligger ett stort ansvar på företag och samhälle att garantera att arbetstiden förlöper med en rimlig arbetsmiljö och att det är ett arbete med schyssta villkor. Idag ökar sjuktalen och otryggheten på arbetsmarknaden växer. Nya ord har uppkommit på senare år som bland annat SMS-anställning. Det finns ett stort behov av att granska dagens arbetsliv och återuppta traditionen om ett land med en stark arbetslivsforskning.

Karlstads universitet har länge varit drivande inom den arbetsvetenskapliga forskningen och har ett brett samarbete både nationellt och utanför landsgränserna. Morgondagens arbetsmarknad spelar en avgörande roll för välfärdens, miljöns och människors villkor i framtiden. Därför måste arbetslivsforskningen ges stöd till att utvecklas.

Lars Mejern Larsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Mikael Dahlqvist (S)

Berit Högman (S)